

P7_TA(2009)0116

Nepieciešamie juridiskā pamata uzlabojumi attiecībā uz piekļuvi dokumentiem pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā

Eiropas Parlamenta 2009. gada 17. decembra rezolūcija par nepieciešamajiem tiesiskā regulējuma uzlabojumiem attiecībā uz piekļuvi dokumentiem pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, Regula (EK) Nr. 1049/2001

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES), Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu,
- ņemot vērā 2009. gada 9. novembrī Komisijai un Padomei iesniegtos jautājumus par tiesiskā regulējuma uzlabošanu attiecībā uz piekļuvi dokumentiem pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, Regulu (EK) Nr. 1049/2001 (O-0123/2009 - B7-0231/2009, O-0122/2009 - B7-0230/2009) un ņemot vērā debates 2009. gada 15. decembra plenārsēdē,
- ņemot vērā Reglamenta 115. panta 5. punktu,
  - A. tā kā „vislielāko uzmanību Savienība pievērš indivīdam, iedibinot Savienības pilsonību un izveidojot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu,” (ES Pamattiesību hartas preambula) un „ikvienam Savienības pilsonim un jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kuras juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī, ir tiesības piekļūt Savienības iestāžu un struktūru dokumentiem neatkarīgi no to veida” (ES Pamattiesību hartas 42. pants);
  - B. tā kā ar Lisabonas līgumu ir grozīts ne tikai juridiskais pamats regulā, ar ko nosaka piekļuvi dokumentiem, bet arī regulas darbības juridiskais pamatojums, jo īpaši ja runa ir par ES iestāžu attiecībām ar iedzīvotājiem¹;
  - C. tā kā šo attiecību pamatā turpmāk jābūt demokrātijas principiem, kas izklāstīti Līguma par Eiropas Savienību jaunajā II sadaļā, saskaņā ar kuru „Savienība ievēro pilsoņu vienlīdzības principu, pret ikvienu paužot vienlīdzīgu attieksmi savās iestādēs un struktūrās,” (9. pants) un „katram pilsonim ir tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē. Lēmumus pieņem iespējami atklāti, un tie cik iespējams ir tuvināti pilsoņiem” (10. panta 3. punkts);
  - D. tā kā pilnīgu Eiropas Kopienas integrēšanu Eiropas Savienībā, kā arī tā starpvaldību režīma atcelšanu, kuru līdz šim piemēroja tiesu iestāžu un policijas sadarbībai krimināllietās, veicināja dalībvalstu vēlme „turpināt uzlabot iestāžu demokrātisku un efektīvu darbību” (LES preambula);
  - E. tā kā saskaņā ar šo jauno tiesisko regulējumu visām ES iestādēm, struktūrvienībām, dienestiem un aģentūrām, ne tikai Eiropas Parlamentam, Padomei vai Komisijai (iestādēm, kurām jau bija saistošs bijušā EK līguma 255. pants) tagad jādarbojas iespējami atklāti (LESD 15. panta 1. punkts);

---

¹ EP Juridiskā dienesta 2009. gada 10. oktobra atzinuma 3. punkts.

- F. tā kā saskaņā ar LES un Eiropas Kopienu Tiesas praksi¹ atklātība un pilsoņu līdzdalība ir būtiski priekšnosacījumi, lai veicinātu labu ES iestāžu pārvaldi un līdz ar to arī lēmumu pieņemšanas procesa efektivitāti;
- G. tā kā saskaņā ar demokrātijas pamatprincipiem iedzīvotājiem ir tiesības zināt par lēmumu pieņemšanas procesu un sekot tam un tā kā ES iestādēm un dalībvalstu pārstāvjiem, darbojoties Padomē, ir jānodrošina lielāka pārredzamība pirms un pēc normatīvo un nenormatīvo lēmumu pieņemšanas, kā arī šā procesa laikā, lai ES iedzīvotāji un dalībvalstu parlamenti gūtu visaptverošu ieskatu tajā, ko kurš dara un kāpēc, un lai pārraudzītu savu pārstāvju darbību;
- H. tā kā ES iestādes „ar atbilstīgiem līdzekļiem dod pilsoņiem un apvienībām, kas tos pārstāv, iespēju izteikt savus viedokļus visās Savienības darbības jomās un publiski apmainīties ar tiem” un „uztur atklātu, pārredzamu un pastāvīgu dialogu ar minētajām apvienībām un pilsonisko sabiedrību” (LESD 11. panta 1. un 2. punkts);
- I. tā kā saskaņā ar Lisabonas līgumu ir jāveic turpmāki uzlabojumi attiecībā uz pārredzamību un sabiedrības piekļuvi dokumentiem; tā kā Eiropas Kopienu Tiesas prakse jau ir palīdzējusi precizēt dažus Regulas (EK) Nr. 1049/2001 noteikumus tā, ka tie tagad interpretējami atbilstīgi tai pieejamības ziņā labvēlīgajai izpratnei par šiem noteikumiem, kuru Parlaments atbalstīja, pieņemot minēto regulu; tā kā Parlaments nepieļaus, ka Komisija vai Padome likumdošanas ceļā mēģina mazināt sabiedrības piekļuvi dokumentiem vai ierobežot iedzīvotāju tiesības saņemt informāciju;
- J. tā kā atklātības un pārredzamības principiem jābūt noteicošiem ne tikai lēmumu pieņemšanas procesā, bet tiem ir jānosaka arī veids, kādā dokumentu izstrādā un papildina ar visu to informāciju, kas vajadzīga, lai ES iedzīvotāju un dalībvalstu parlamentu interesēs nodrošinātu atbilstību proporcionalitātes un subsidiaritātes kritērijiem, un tā kā tam ir jāattiecas arī uz tiesu iestādēm; tā kā pārredzamība un dokumentu pieejamība saskaņā ar Komisijas izstrādāto Eiropas pārredzamības iniciatīvu ir jānodrošina arī saistībā ar to, kā visos līmeņos tiek īstenota ES politika un izmantoti ES līdzekļi;
- K. tā kā EKT ir apstiprinājusi to, ka informācijas atklātība un pieejamība dod „iespēju atklāti apspriest dažādu viedokļu atšķirības, veicina iestāžu lielāku leģitimitāti Eiropas pilsoņu uztverē un palielina uzticību tām. Patiesībā informācijas un debašu neesamība drīzāk ir tas, kas pilsoņu apziņā var izraisīt šaubas ne vien attiecībā uz atsevišķa tiesību akta tiesiskumu, bet arī attiecībā uz lēmumu pieņemšanas procesu kopumā” (apvienotās lietas C-39/05 un C-52/05, 59. punkts);
- L. tā kā ir jāīsteno ilgi gaidītie tiesiskie, finanšu un rīcības pasākumi, lai nodrošinātu, ka visi gan iekšējo dienestu, gan ārējo interešu grupu dokumenti, kas saistīti ar noteiktu likumdošanas procedūru, ir skaidri un savlaicīgi pieejami; tā kā šī informācija varētu būt pieejama iestāžu tīmekļa vietnē, kurā apvienoti iestāžu iekšējie reģistri (piemēram, Eiropas Savienības publikāciju biroja pārveidotajā *EUR-LEX* tīmekļa vietnē); tā kā atbilstīgi tam ir jāgroza iekšējie noteikumi un ātri jāvienojas par saistošiem iestāžu nolīgumiem, ņemot vērā LESD 295. pantu;

---

¹ Kā citēts EKT spriedumā *M. Turco* lietā (apvienotās lietas C-39/05 P un C-52/05 P), Regula (EK) 1049/2001 paredz, ka „priekšrocības, kuras (...) izriet no pieaugošās pārskatāmības, proti, labākas pilsoņu piedalīšanās lēmumu pieņemšanas procesā, kā arī lielākas pārvaldes sistēmas leģitimitātes, efektivitātes un atbildības pilsoņu priekšā demokrātiskā iekārtā”.

- M. tā kā Eiropas Savienības un jo īpaši Eiropas Parlamenta jauno pienākumu pildīšanai tādās jomās kā starptautiskie nolīgumi par tiesu iestāžu un policijas sadarbību krimināllietās ir vajadzīgs stingrāks tiesiskais regulējums, ko nosaka Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. un 9. pantā, lai varētu pienācīgi aizsargāt ES drošību, vienlaikus nodrošinot pilnīgas pārraudzības iespējas Eiropas Parlamentam, kas pārstāv Eiropas Savienības iedzīvotājus;
- N. tā kā ES dalībvalstis jau ir pieņēmušas vai nu likumu par informācijas atklātību, vai vispārējus noteikumus, ar ko nosaka piekļuvi valsts iestāžu informācijai un dokumentiem,
1. uzskata, ka Regula (EK) Nr. 1049/2001 pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā ir nekavējoties jāatjaunina:
- a) paplašinot tās darbības jomu un attiecinot to uz visām ES iestādēm, struktūrvienībām, dienestiem un aģentūrām, piemēram, Eiropadomi, Eiropas Centrālo banku, Eiropas Kopienų Tiesu, Eiropolu un Eurojustu;
  - b) saskaņā ar jaunajām Līgumos iekļautajām definīcijām grozot noteikumus, kas saistīti ar likumdošanas un nelegislatīvajām procedūrām;
  - c) atbilstīgi nesējai EKT praksei atjauninot jo īpaši tos noteikumus, ar kuriem nosaka, kā tiek apstrādāti iestāžu iekšējie dokumenti, informācija un dati, lai nodrošinātu plašāku piekļuvi Juridiskā dienesta atzinumiem, kas izstrādāti saistībā ar lēmumu pieņemšanas procesu, kā arī dokumentiem un informācijai, kas saistīta ar dalībvalstu pārstāvju darbu, kad viņi darbojas Padomē — tostarp iesniegtajiem tiesību aktiem, priekšlikumiem un grozījumiem, sanāksmju protokoliem, viņu paustajām nostājām un balsojumiem Padomē, tostarp darba un ekspertu grupās — dokumentiem, kas saistīti ar starptautiskiem nolīgumiem, personas datu un saimniecisko interešu aizsardzību, iestāžu datubāžu saturu utt.;
  - d) nodrošinot pienācīgu piekļuvi ES iestādēs pieejamajai informācijai, šādi dodot iespēju objektīvi novērtēt ES noteikumu, tiesību aktu, pasākumu un programmu īstenošanu dalībvalstīs; nodrošinot lielāku pārredzamību attiecībā uz finanšu līdzekļiem un sniedzot precīzu informāciju par ES budžetu, tā izpildi un ES līdzekļu un dotāciju saņēmējiem;
  - e) pārredzamā procedūrā un pilnīgā saskaņā ar demokrātijas principiem un tiesiskumu nosakot vispārējos principus un ierobežojumus, ar ko, ņemot vērā sabiedrības vai privātās intereses, reglamentē piekļuvi dokumentiem, kuri izņēmuma kārtā klasificējami kā sevišķi slepeni, slepeni vai konfidenciāli, lai aizsargātu ES būtiskās intereses jomas (Regulas (EK) Nr. 1049/2001 9. pants);
  - f) definējot principus, ko saskaņā ar LESD 295. pantu varētu noteikt iestāžu nolīgumos, lai saskaņoti īstenotu jauno regulējumu par labāku likumdošanu;
  - g) veicinot ES dokumentu pieejamību ar lietotājam piemērotāku sistēmu palīdzību;
  - h) nodrošinot, ka Parlaments rāda piemēru Eiropas Savienībā, garantējot pēc iespējas lielāku atklātību, pārredzamību un dokumentu pieejamību;
2. norāda, ka Komisija 2009. gada 2. decembrī pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā apstiprināja paziņojumu (COM(2009)0665), ar ko atjaunināja sākotnējā priekšlikuma juridisko pamatu, izvairoties grozīt priekšlikuma būtību;

3. pauž nožēlu, ka, neraugoties uz Eiropas Parlamenta 2009. gada 11. martā skaidri paustajām prasībām:
  - Komisija nesagatavoja tiesību akta priekšlikuma (COM(2008)0229) pārstrādāto versiju un 2009. gada 2. decembrī pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā apstiprināja paziņojumu (COM(2009)0665), ar ko atjaunināja tikai sākotnējā priekšlikuma juridisko pamatu, izvairoties grozīt priekšlikuma būtību;
  - Padome ir pieņēmusi iekšējos noteikumus (2009. gada 1. decembra Lēmums Nr. 2009/937/EU) un grozījumus savos drošības noteikumos (Dokuments Nr. 13885/1/09), un dalībvalstis risina sarunas, lai vienotos par tās slepenās informācijas aizsardzību, ar kuru notiek apmaiņa ES interesēs (Dokuments Nr. 13886/09); vēlas rūpīgi izvērtēt minētos dokumentus, lai pārliecinātos, ka tie neapdraud iedzīvotāju vispārējās tiesības saņemt informāciju vai iestāžu sadarbību;
4. aicina pašreizējo un nākamo Padomes prezidentūru nekavējoties sākt iestāžu dialogu politiskā līmenī, lai vēlākais līdz 2010. gada 30. jūnijam noteiktu jaunu regulējumu attiecībā uz piekļuvi dokumentiem;
5. šajā sakarībā atzinīgi vērtē 2009. gada 15. decembrī notikušo starpiestāžu komitejas sanākumi par piekļuvi dokumentiem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1049/2001 15. pantu; norāda uz sanāksmes secinājumiem jo īpaši par to, ka:
  - a) sākot ar 2010. gada maiju un pēc tam vismaz reizi gadā būtu jārīko pastāvīgas sanāksmes politiskā līmenī;
  - b) būtu jāizveido tehniskas darba grupas, iesaistot tajās jo īpaši informācijas tehnoloģiju jomas personālu, lai izskatītu iespēju apvienot vienā tīmekļa vietnē saites uz tīmekļa vietnēm, kas sekmē iedzīvotāju piekļuvi dokumentiem, un nodrošināt iestāžu publisko reģistru papildināmību, pakāpeniski pielāgot pašreizējos meklēšanas rīkus un uzlabot piekļuvi visiem dokumentiem, kas saistīti ar īpašu likumdošanas dokumentu kopumu, apkopojot vienuviet visus triju iestāžu dokumentus, kas attiecas uz minēto dokumentu kopumu;
6. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Eiropadomei, Padomei, Komisijai un dalībvalstu parlamentiem.